

Богом. Низький стиль обмежувався темами кохання, побутових відносин і т.п. Саме належність музики до «високої» стимулювала найвищі катарсичні переживання, а відтак і сприяла духовному піднесенню (заглибленню?) людини.

В цьому контексті видається можливим говорити про наповненість «високої» музики архетипами в розумінні універсальних споконвічних вроджених психічних структур, що складають зміст колективного несвідомого, розпізнавані в образах і мотивах, символах музичного мистецтва та самої культури в цілому. Відповідні архетипи, що можуть переживатись як щось нескінченно довершене, божественне наділяють «високе» мистецтво величезною психічною енергією, і зустріч з ними викликає сильні емоції, веде до трансформації індивідуальної свідомості і прояву найвищої форми катарсичності. Передусім архетипи «матері», «тіні», «аніми», «мудрого старця».

Таким чином, духовна сутність і потенціал музики, як динамічно змінюваної системи звуків, зумовлюється відповідними архетипічними тенденціями. Архетипічна складова сприяє відповідному соціальному значенню і індивідуальному сприйняттю музики і мистецтва в цілому.

Жадяєв Денис Володимирович

*Асистент кафедри філософії
Державного ВНЗ
«Національний гірничий університет»*

ЯК МОЖЛИВІ ОРГАНІСТИЧНІ УЯВЛЕННЯ ЯК СУЧАСНА ЕТИКА?

Існує багато суперечок в філософії стосовно холізму та релятивізму. Особливо вони набувають актуальності коли стосуються етики: «тварина я, чи право маю?» (Ф.М. Достоєвський). Так, якщо переважають холістичні уявлення, то етичні максими (вимоги) визнаються всіма, але вони нівелюють особливість випадків, в яких не можуть бути застосовані загальні правила. З іншого боку, релятивізм виправляє цей недолік враховуючи особливість відносин але водночас, холісти закидають йому те, що не можна мати різні правила на кожен випадок: правда завжди одна. Можливо, ця суперечка входить своїм корінням ще у середньовічну суперечку про універсалії, де холізм та релятивізм отримують свої аргументи з реалізму та номіналізму. Традиційними засобами дуже важко вийти з цього кола, тому, задача філософії заточувати свій інструмент – мову та зчищати з нього нашарування смислів

минулих епох: «Точна мова ще повинна чекати на завершене метафізичне знання» [4, с. 12]. «Методологія раціональної інтерпретації є продуктом уривчастої неясності свідомості: елементи, які сяють з безпосередньою ясністю в одних обставинах зникають у напівтіні інших обставин, а при інших подіях – у темряві... індивід... має відносини з загальністю речей з причини їх абсолютної дійсності, але він досягає індивідуальної глибини буття через вибіркового наголос, який є звужений до його [особистих – Д.Ж.] цілей. Задача філософії – винайти загальність, яка була затемненою тою вибірковістю» [4, с. 15].

Інша проблема, з якою можна зустрітися, це помилкове нашарування смислу слова «інстинкт» коли використовується іноді незвичний термін «організм»: якщо «організм», значить ми маємо справу з виживанням, ніж з самоофіруванням, яке тільки і вело Платона до Сицилії, Бруно до костру, Спінозу – до жертви майном сестрі та смерті через професійну хворобу, Ляйбниця – до суперечок з досить впливовими особами заради самих ідей, а Канта до аскетичного неодруженого образу життя. Хоча, з поняттям «організм» все не так просто.

Англо-американський філософ Альфред Норт Вайтгед розмежовує поняття «об'єкт», виходячи на новий рівень розуміння гносеології та онтології які, в свою чергу, закономірно впливають в етику. Як йому це вдається?

По-перше, вводячи термін «актуальна сутність (подія)» Вайтгед розмежовує те, що сприймається у причинно-наслідковий зв'язок та водночас усвідомлюється, та те, що лише мислиться: актуальнее, значить дійсне, те, що відрізняється від простої думки про нього (лист, що віддзеркалюється у дзеркалі не є актуальним, як справжній лист: це різного рода події. Електромагнітні хвилі світла, яким у дзеркалі приписується поняття «лист» - є континуум актуального, яке за звичкою отримує свою упорядкованість поняттям (вічним об'єктом) «лист» («вічним», в термінології Вайтгеда він зветься для того, щоб підкреслити плинність та змінність фізичних даних, які містяться у тому континуумі: дані (події) змінюються, об'єкт - залишається).

Далі, в світлі квантової фізики філософія має переглянути поняття «об'єкт». Вайтгед їх розподіляє на «сталі об'єкти», «корпускулярні спільноти» та «особисто скеровані спільноти». Так, об'єкти, з якими мала справу класична філософія, це скоріше спільноти актуальних подій: звідси проблема множинності субстанцій. Людина, також є актуальною подією, але в якісно інший спосіб ніж сума інших актуальних подій, що складають її: «актуальна подія не може усвідомлювати сам процес сатисфакції (тут: пізнання. – Д.Ж.) оскільки цей процес усвідомлення вже змінить сам процес пізнання» [4, с. 85].

Особисто скеровані спільноти – наше індивідуальне буття, в якому одна одиниця досвіду слідує за наступною та кожна суворо є послідовною [2, с. 29]. Особливо скерована спільнота скеровує напрямок свого досвіду.

Сталі об'єкти за своїм визначенням є такими, що мають якість тривалого існування: від секунди до мільйонів років. Звісно, такими об'єктами можуть бути як молекули, так і скелі: багатоманітності, що їх складають ми приписуємо одноманітність поняття – не можна простежити весь життєвий шлях однієї молекули або скелі. Ця одноманітність макроскопічного зумовлена специфікою нашого пізнання та не існує сама по собі («має потребу в чомусь іншому, задля свого існування», перефразовуючи декартівське поняття субстанції).

Але ж молекула не може бути розбитою на частини, як це може трапитися зі звичайним камінням. Відтак, треба розрізнити інший клас спільнот, в якому діють закони, які не заложать від того, що вони складають. Каміння залишається камінням у своїй якості, молекула – ні. Молекули скоріше є структурованими спільнотами (можливо, так само з атомами та електронами).

Структуровані спільноти викликають особливий інтерес, оскільки, порожній простір, що міститься в них є умовою нового, або є здатністю засвоювати нове знання. Там, де не існує жорсткого соціального ладу виникає життя, за Вайтгедом. Але чим більше сприйняття на індивідуальному рівні віддзеркалюється на цілому, тим більш високого рівня є жива істота.

Тобто, етика організму є етикою взаємодії: в камінні або в спільноті колективу, який не взаємодіє з оточенням мало життя, тоді як складність зв'язків є запорукою високоорганізованого організму.

Коли індивід веде пасивне життя він не відрізняється особливо від рослини. Коли ж йому притаманні вищі цілі (які є єдиним виправдовуванням споживання, яке у природі завжди є крадіжкою по своїй суті), тоді він піднімається на вищій ступінь розвитку. Він не такий стабільний у своєму існуванні, але він більш вільний.

Література:

1. Cobb, J. Jr. A Christian Natural Theology [Текст] / J. Cobb, Jr. – Philadelphia.: The Westminster Press, - 288 p.
2. Cobb, J. Jr. A Glossary with Alphabetical Index to Technical Terms in *Process and Reality* [Текст] / J. Jr. Cobb – Claremont. : P&F Press, 2008. – 89 p.
3. Weber, M. Hypnosis: Panpsychism in Action [Текст] / M. Weber, W. Desmond, Jr. (eds.) // Handbook of Whiteheadian Process Thought - Frankfurt / Lancaster, ontos verlag. : Process Thought X1 & X2, 2008, I, - pp. 395-414.
4. Whitehead, A.N. Process and Reality [Текст] / A.N. Whitehead – New York. : Free Press, 1978. – 413 p.